

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26740,Konferencja-naukowa-quot-Represje-wobec-wsi-i-ruchu-ludowego-w-latach-1944-1956qu.html>
04.03.2026, 05:32

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa "Represje wobec wsi i ruchu ludowego w latach 1944-1956"

05.12.2002

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Rzeszowie zorganizowało - wspólnie z Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie, przy współpracy Uniwersytetu Rzeszowskiego - dwudniową ogólnopolską konferencję naukową "Represje wobec wsi i ruchu ludowego w latach 1944-1956".

Odbyła się ona w dniach 5-6 grudnia 2002 r. w Auli Uniwersytetu Rzeszowskiego. W jej otwarciu wzięli udział: prezes Instytutu Pamięci Narodowej prof. dr hab. Leon Kieres, dyrektor Oddziału IPN w Rzeszowie dr Zbigniew Nawrocki, dyrektor Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego dr Janusz Gmitruk, a także - ze strony Uniwersytetu Rzeszowskiego - prorektor ds. nauki prof. dr hab. Jerzy Kitowski.

Tematem pierwszego dnia konferencji była likwidacja samodzielnego ruchu ludowego. Obrady poprowadzili: wiceprezes IPN dr Grzegorz Ciecierski oraz dr Janusz Gmitruk.

Prof. dr hab. Romuald Turkowski z Uniwersytetu Warszawskiego omówił model oporu politycznego, jaki reprezentował PSL. Dr hab. Stanisław Stępka z SGGW zajął się problematyką wzajemnych stosunków władz partyjno-państwowych i chłopów w okresie wyborów w latach 1947-1957. Postawy polityczne mieszkańców regionu tarnowskiego wobec władz komunistycznych w okresie 1945-1947 przedstawił dr hab. Marian Kozaczka z Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Dr Janusz Gmitruk zreferował niszczenie samodzielnych ośrodków informacji i propagandy oraz rabowanie majątku ruchu ludowego. Kwestię rozbicia struktur PSL i represji stosowanych wobec działaczy ludowych w latach 1946-1947 omówili: dr Krzysztof Kaczmarek - naczelnik OBEP IPN w Rzeszowie - w odniesieniu do Rzeszowszczyzny (na podstawie materiałów rzeszowskiego WUBP), zaś dr hab. Jerzy Milewski z OBEP IPN Białostok - w odniesieniu do woj. białostockiego. Bolesław Dereń z Zakładu Historii Ruchu Ludowego w Krakowie zreferował sposoby represjonowania krakowskich przywódców ruchu ludowego w latach 1946-1956, natomiast Mateusz Szpytma z OKŚZpNP IPN w Krakowie - próby dezintegracji ruchu ludowego w Polsce południowej na przykładzie Małopolskiej Grupy Ludowej.

Tematem drugiego dnia konferencji była wieś polska w dobie kolektywizacji (1948-1956). Obrady poprowadzili dr Franciszek Gryciuk (Kolegium IPN, Akademia Podlaska) i dr Janusz Gmitruk.

Dr Franciszek Gryciuk przedstawił stan badań nad kolektywizacją wsi polskiej i związane z tym postulaty badawcze. Dr Jan Żaryn (BEP IPN i PAN) omówił stosunek Kościoła katolickiego do spółdzielczości produkcyjnej. Antoni Kura, naczelnik OKŚZpNP IPN w Krakowie, zajął się stosunkiem wymiaru sprawiedliwości do kolektywizacji wsi polskiej w latach 1948-1956. Grzegorz Majchrzak (BEP IPN) omówił wytyczne dla funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa dotyczące wsi i ruchu ludowego.

Dr hab. Bogdan Cimała z Instytutu Śląskiego przedstawił stosunek chłopów do kolektywizacji na Śląsku Opolskim, dr Łukasz Kamiński (OBEP IPN we Wrocławiu i Uniwersytet Wrocławski) - na

Dolnym Śląsku, zaś Leszek Próchniak (OBEP IPN Łódź) - w Łódzkiem. Natomiast represje spotykające chłopów sprzeciwiających się kolektywizacji omówili: na przykładzie województwa kieleckiego - dr Grzegorz Miernik z Akademii Świętokrzyskiej, zaś w województwie rzeszowskim - Tomasz Bereza (OBEP IPN Rzeszów i Uniwersytet Rzeszowski).

Oba dni konferencji kończyła dyskusja, podczas której ustosunkowywano się do niektórych referatów, a także uzupełniano zawarte w nich informacje, zwłaszcza o osobiste wspomnienia i przemyślenia.

Referaty przedstawione podczas sesji zostaną wydane w osobnej publikacji.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rzeszów

